

دانش و پژوهش در علوم تربیتی - برنامه‌ریزی درسی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

شماره بیست و دوم - تابستان ۱۳۸۸

صص ۱۵۶ - ۱۴۱

مشکلات یاددهی و یادگیری درس زبان انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه شهر اصفهان از دیدگاه دبیران

مهوش عباسی^۱ - غلامرضا احمدی^۲ - احمدرضا لطفی^۳

چکیده

هدف این تحقیق بررسی مشکلات یاددهی و یادگیری درس زبان انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه شهر اصفهان بود. سؤالات تحقیق با توجه به عوامل واژگان زبان فارسی، نظام آوایی زبان فارسی، دستور زبان فارسی، عوامل آموزشی، فردی و فرهنگی و اجتماعی مشکلات یاددهی- یادگیری درس زبان انگلیسی مطرح شده است. این تحقیق چون به بررسی مشکلات یاددهی و یادگیری درس زبان انگلیسی دانش آموزان دوره متوسطه می‌پردازد، توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دبیران شهر اصفهان ۳۹۸ نفر است که براساس روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای ساده ۱۰۵ نفر

*. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی آموزشی است.

۱. کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (نویسنده مسئول)

Email: abbasi_ma88@yahoo.com

۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان

۳. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان

به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته مشکلات یاددهی و یادگیری زبان انگلیسی با ۴۴ سؤال بسته‌پاسخ برحسب طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود که روایی آن به‌صورت صوری و محتوایی مورد تأیید استادان با تجربه و متخصص در این زمینه قرار گرفت و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کراباخ ۰/۸۹ محاسبه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی (فراوانی)، درصد و میانگین) و استنباطی (آزمون t) با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS صورت گرفت. یافته‌ها نشان داد نقش عوامل فرهنگی-اجتماعی، فردی و آموزشی بیش از سطح متوسط است و عوامل نظام آوایی، واژگان زبان فارسی و دستور زبان فارسی تأثیر چندانی در مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه نداشته است. همچنین براساس یافته‌ها تفاوت معناداری بین نظرات دبیران در خصوص مشکلات یاددهی - یادگیری زبان انگلیسی برحسب مدرک تحصیلی و سابقه خدمت وجود ندارد، اما این تفاوت برحسب جنسیت در خصوص عوامل فردی معنادار بود.

کلید واژه‌ها: یاددهی، یادگیری، زبان انگلیسی، دوره متوسطه.

مقدمه

زبان در اجتماعات انسانی و در زندگی گروهی و روابط اجتماعی، به‌واسطه نیاز انسانها با یکدیگر پدید آمد و در یک تحول طولانی چند هزار ساله، شکل‌های گوناگونی به خود گرفت. هر زبانی افق‌های تازه‌ای در برابر چشمان بشر می‌گشاید و می‌تواند وسیله ارتباط فرهنگی، علمی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی گردد. زبان انگلیسی نیز که به‌عنوان زبان بین‌المللی به رسمیت شناخته شده، وسیله ارتباطی بین ملل گوناگون است. از این جهت است که زبان را رفتاری اجتماعی دانسته‌اند که به اعتقاد برخی از زبان‌شناسان، مهمترین نقش آن ایجاد ارتباط است (نوشین‌فر، ۱۳۸۰).

اگر زبان از جامعه انسانی گرفته شود، تمدن و فرهنگ بشر نابود و اجتماع از مسیر خود منحرف می‌شود، بنابراین آموزش و فراگیری زبان در عرصه تعلیم و تربیت از اولویت خاصی برخوردار است. امروزه با توجه به پیشرفت علم و فناوری و تحولات پی در پی، زبان انگلیسی به‌عنوان زبان بین‌المللی و اصلی شناخته شده است.

از این‌رو در هزارهٔ جدید، زبان، عاملی هدایت‌کننده برای تجارت، سیاست، اقتصاد و فناوری و علوم محسوب شده و مورد نیاز جهانیان است. گسترش فراگیری زبان انگلیسی به دلیل پیشرفت روزافزون فناوری و علوم در زمینه‌های مختلف و نیاز به آگاه شدن آنها از طریق رسانه‌های جمعی یک امر ضروری است. حاصل شدن این امر به‌وسیلهٔ توسعهٔ زبان انگلیسی از طریق تدریس اصولی آن در کشور امکان‌پذیر و میسر است و مدرس زبان دوم نیاز به آموزش ویژه برای آموختن چگونگی تدریس این زبان دارد (کارت، نونان^۱، ۲۰۰۲، ص ۷۲).

طبق نظریهٔ زبان‌شناسان، مهارت‌های اساسی یادگیری زبان انگلیسی به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: شنیدن^۲، بیان کردن^۳، خواندن^۴ و نوشتن^۵. در مواردی که انگلیسی به‌عنوان زبان خارجی تدریس می‌شود، امکان استفاده از مهارت‌های یاد شده در کلاس درس برای آنان وجود ندارد. زبان انگلیسی در چنین جاهایی ممکن است برای گرفتن مدرک پایان تحصیلات دبیرستانی یا آزمون ورودی دانشگاهها مورد نیاز باشد. در آن صورت، به زبان انگلیسی به‌عنوان موضوعی مثل ریاضی و علوم نگریسته می‌شود. برای این فراگیران، مفهوم نیازها در بیرون از کلاس اهمیت بسیار کمی دارد.

دههٔ حاضر و نیم قرن گذشته با تمام آنچه از تاریخ شناخته شده تفاوت دارد. تغییراتی بسیار عمیق و وسیع که مشابه آن هرگز در گذشته دیده نشده، بر تمام فعالیت‌های بشر تأثیر گذاشته است. دیگر آموزش متکی بر انتقال درس‌ماده‌های ثابت و اطلاعات مندرج به‌وسیلهٔ معلمان به متعلمان منفعل و برای حال و آینده مناسب نیست. مغزهای انباشته از مطالب غیرقابل انعطاف نمی‌توانند پیچیدگی و پویایی حال و آینده را دریابند. آموزش زبان انگلیسی در کشورهای مختلف با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده است و در ایران نیز از این قاعده مستثنا نیست. اکثر معلمان و دانش‌آموزان با آنکه ساعتهای زیادی در زیر سقف کلاس، درگیر فرایند یاددهی-یادگیری این درس هستند، باز هم موفقیت چشمگیری در این زمینه نداشته‌اند. علی‌رغم تجربهٔ بسیار، اکثر معلمان

-
1. Carter & Nunan	2. Listening	3. Speaking
4. Reading	5. Writing	

هنوز در نیافته‌اند که چه چیزی واقعاً در تدریس و یادگیری در کلاس درس زبان اهمیت دارد. آنان معمولاً مهمترین عنصر هر جلسه آموزشی را نادیده می‌گیرند که شامل فراهم آوردن تجربه یادگیری با ارزشی است که سهم قابل توجهی در تکوین کارایی زبان دوم دارد. نباید فراموش کرد که معلمان به مجموعه‌ای از افراد تدریس می‌کنند و هر فرایند تدریس باید هم شاگرد و هم معلم را از نظر احساسی غنی‌تر و بارورتر سازد (مارتون، ۱۳۸۱).

معلمان زبان انگلیسی ممکن است تصور کنند که زبانی را که تدریس می‌کنند، در جامعه که دانش‌آموزان هم جزئی از آن هستند، استفاده نمی‌شود. آنان یادگیری را برای فراگیران، فقط یک امر درسی دانسته و ضرورتی بر یادگیری عمیق و پایدار احساس نمی‌کنند. حال آنکه چیزی که در مورد یادگیری زبان اهمیت دارد، استفاده از آن در محیط خارج از مدرسه است و آگاهی از لزوم آموزش و کاربرد زبان انگلیسی برای هر کس ضروری است (ایگلاستون^۱، ۲۰۰۰). البته همان‌طور که ریورز^۲ (۱۹۸۱) خاطرنشان کرده است، عواملی مثل نگرش و علایق دانش‌آموزان، برنامه‌های درسی، نیاز اجتماع، طرز فکر معلم و روش تدریس وی در این امر مؤثر است.

در نظام آموزشی ایران هم زبان انگلیسی به‌عنوان یکی از دروس عمومی از اولین سال راهنمایی ارائه می‌شود. ساعات زیادی صرف خواندن، درس دادن، تهیه مواد و ارزشیابی آن می‌شود؛ اما ضعف و ناتوانی فراگیران در برقراری ارتباط و استفاده عملی از زبان ناراحت‌کننده و تا حدی نگران‌کننده است.

دلیل عمده انتخاب این مسأله برای پژوهش، وجود مشکلات متعدد و تناقضات آشکار و به‌طور عمده مخرب و مؤثر در یادگیری زبان انگلیسی در ایران است. محقق به‌عنوان یک دبیر زبان در طول سالهای خدمت خود از نزدیک شاهد ضعف دانش‌آموزان در مهارت‌های زبانی و استفاده کاربردی از آن بوده است و درصدد برآمده با اتکا به مشاهدات و تجربیات خود و نظرات کارشناسان و متخصصان و دبیران زبان انگلیسی تنگناها و معضلات آموزشی زبان انگلیسی را مورد بررسی قرار دهد.

1. Eaglestone

2. Rivers

پیشینه تحقیق

عیلانی (۱۳۸۰) در طی تحقیقی تأثیر تداخل زبان مادری در آموزش زبان دوم را مورد بررسی قرار داد. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که همواره این ابهام در زمینه آموزش زبانهای زنده وجود دارد و یکی از پدیده‌های زبان‌شناختی مورد توجه متخصصان زبان، تداخل زبان مادری در زبان دوم است. زبان مادری در آموزش زبان خارجی همیشه آشکارا یا پنهان به‌عنوان اولین مرجع ظاهر می‌شود. بهتر است از این پدیده زبان‌شناختی که آموختن غیر رادی زبان مادری است، برای آموزش زبان خارجی و کاربرد روش آموزش جدید بیشترین بهره را برد. سجاد (۱۳۸۴) به بررسی میزان تأثیر مهارت‌های آموزش زبان انگلیسی بر افزایش مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان از دیدگاه دبیران پرداخت. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که محور قرار دادن مهارت شنیداری و گفتاری در تدریس زبان انگلیسی در نظر معلمان اهمیت بیشتری دارد. آنان معتقد بودند که تقویت مهارت‌های شنیداری و گفتاری باعث تقویت سایر مهارت‌ها هم می‌شود. رضایی (۱۳۸۴) معتقد است در بحث فنون تدریس کنش‌های زبانی در کتابهای دبیرستانی، مهارت‌های گفتاری مورد توجه بسیاری از دبیران قرار نگرفته است. وی دلایل این امر را اولویت دادن به مهارت خواندن، حجم زیاد کتابهای درسی و ارزشیابی کتبی نهایی برمی‌شمرد. یزدانی‌مقدم و کیائی (۱۳۸۴) به بررسی دو شیوه کلی برای تدریس تلفظ پرداخت که عبارت بودند از روش تقلیدی و روش تحلیلی. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که ارتباط مستقیم و چشمگیری بین تدریس تلفظ به روش زبان‌شناسی تحلیلی و توانایی پیشرفت تلفظ در دانش‌آموزان دبیرستانی وجود دارد. قناعت‌پیشه (۱۳۸۵) به بررسی میزان تداخل زبان فارسی در یادگیری زبان انگلیسی زبان‌آموزان دوره متوسطه پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که تداخل زبان مادری در یادگیری زبان انگلیسی، عامل اصلی بازدارندگی در یادگیری این زبان است. کشاورز و استاجی (۱۳۸۵) تأثیر راهبردهای انشاءنویسی را با تأثیر جمله‌سازی بر روی توانایی دانش‌آموزان در یادگیری واژگان جدید مقایسه کردند. نتیجه نشان داد که راهبردهای انشاءنویسی در مقایسه با جمله‌سازی، هیچ تأثیری در توانایی دانش‌آموزان در یادگیری لغات و واژگان جدید ندارد. شریفی هراتمه (۱۳۸۶) به بررسی رابطه زبان و فرهنگ در

آموزش زبان انگلیسی پرداخت. وی معتقد است موضوع تلفیق فرهنگ در آموزش زبان انگلیسی، به‌منظور پرورش آگاهی فرهنگی فراگیران زبان امری مهم و ضروری است. البته این آگاهی باید به ارتقای بینش دانش‌آموز نسبت به فرهنگ خویشتن و اطلاع از فرهنگ زبان بیگانه بینجامد. جمالی پاقلعه (۱۳۸۷) به بررسی ضعف دانش‌آموزان ایرانی در تکلم به زبان انگلیسی پرداخت. به اعتقاد وی این ضعف عمومی را می‌توان به عواملی از قبیل استفاده از روشهای نادرست در تدریس، ناتوانی معلمان در تکلم، کمبود وقت، کلاسهای پرجمعیت، انگیزه نداشتن دانش‌آموزان و شیوه برگزاری کنکور نسبت داد.

یول^۱ (۱۹۸۶) معتقد است چهار دسته از عوامل نظام آوایی و شنیداری بر فرایند یادگیری - یاددهی درس زبان تأثیر می‌گذارند: ۱- عوامل مربوط به گوینده: تعداد صحبت‌کنندگان، سرعت آنان و انواع لهجه‌ها؛ ۲- عوامل مربوط به شنونده: نقش یا سهم شنونده، سطح درک پاسخ، میزان علاقه شنونده نسبت به موضوع؛ ۳- محتوا (متن): سطح پیچیدگی ساختار اطلاعاتی، گرامری و واژگان و ۴- لوازم و پشتیبانی: در زمینه تصاویر، نمودارها و دیگر وسایل دیداری و شنیداری. در همین راستا ارتیز^۲ (۲۰۰۷) تحقیقی در زمینه عوامل مؤثر در یادگیری زبان انگلیسی انجام داد. وی برنامه درسی و آموزشی مناسب، درگیر کردن دانش‌آموزان در فرایند آموزش و یادگیری، ایجاد محیط مناسب یادگیری، سهم کردن دبیران، مدیران و والدین در تصمیم‌گیری‌های مدرسه و کارایی دانش دبیران را از مهمترین عوامل رسیدن به اهداف تعیین شده زبان انگلیسی بر شمرد. همچنین ایجاد فرصت برای یادگیری مهارتها و دسترسی به برنامه‌های درسی و آموزشی را از عوامل دانست که در آموزش و یادگیری زبان انگلیسی مؤثرند. سوان و اسمیت^۳ (۲۰۰۱) دریافتند بسیاری از مشکلاتی که زبان‌آموزان زبان خارجی با تلفظ لغات و دستور زبان خارجی دارند، به علت تداخل عاداتهای زبان اول است. چان^۴

1. Yule	2. Ortiz
3. Swan, M. & smith	4. Chan

(۲۰۰۴) و جارویس^۱ (۲۰۰۲) در طی تحقیقات خود در زمینه تداخل زبان اول در یادگیری زبان دوم به این نتیجه رسیدند که در یادگیری زبان خارجی، زبان‌آموزان با استفاده از دانش زبان اول خود قوانین موقتی می‌سازند. زمانی یادگیری حاصل می‌گردد که قاعده‌سازی به حد کافی در زبان خارجی روان شده باشد تا بتوانند انتقال را انجام دهند.

سؤالات تحقیق

- ۱- تا چه اندازه عوامل واژگان زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟
- ۲- تا چه اندازه عوامل نظام آوایی زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟
- ۳- تا چه اندازه عوامل دستور زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟
- ۴- تا چه اندازه عوامل آموزشی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟
- ۵- تا چه اندازه عوامل فردی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟
- ۶- تا چه اندازه عوامل فرهنگی - اجتماعی از ایجاد مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

روش

این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه دبیران شهر اصفهان ۳۹۸ نفر است که براساس روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای ساده ۱۰۵ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب گردید.

1. Jarvis

جدول ۱- توزیع حجم نمونه بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۷۴	۷۰/۵
مرد	۳۱	۲۹/۵
جمع	۱۰۵	۱۰۰

حجم نمونه: چون از ابتدا واریانس جامعه نامشخص بود با استفاده از پیش برآورد واریانس متغیرها، از طریق مطالعه مقدماتی در جامعه آماری که بر روی ۳۰ نفر از دبیران مرد و زن به طور تصادفی صورت گرفت و با در نظر گرفتن دقت احتمالی مطلوب و ضریب اطمینان ۹۵ درصد و حجم جامعه آماری، حجم نمونه ۱۰۵ نفر محاسبه گردید. ابزار جمع‌آوری داده‌ها: پرسشنامه محقق ساخته مشکلات یاددهی و یادگیری زبان انگلیسی با ۴۴ سؤال بسته پاسخ بر حسب طیف پنج درجه‌ای لیکرت بود که روایی آن به صورت صوری و محتوایی مورد تأیید استادان باتجربه و متخصص در این زمینه قرار گرفت و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرانباخ با استفاده از فرمول ۰/۸۹ محاسبه گردید.

یافته‌ها

۱- تا چه اندازه عوامل واژگان زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۲- مقایسه میانگین نمره واژگان زبان فارسی از مشکلات

یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
واژگان زبان فارسی	۲/۶۱	۰/۸۳۳	۰/۰۸۱	-۴/۷۳

براساس یافته‌های جدول ۲، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ کمتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین واژگان زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است.

۲- تا چه اندازه عوامل نظام آوایی زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۳- مقایسه میانگین نمره نظام آوایی زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
نظام آوایی زبان فارسی	۲/۹۶	۰/۸۶۸	۰/۰۸۴	-۰/۴۴۹

براساس یافته‌های جدول ۳، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ کمتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین نظام آوایی زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است.

۳- تا چه اندازه عوامل دستور زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۴- مقایسه میانگین نمره دستور زبان فارسی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
دستور زبان فارسی	۲/۹۵	۰/۸۸	۰/۰۸۵	-۰/۵۷۳

براساس یافته‌های جدول ۴، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بیشتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین دستور زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. ۴- تا چه اندازه عوامل آموزشی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۵- مقایسه میانگین نمره عوامل آموزشی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
عوامل آموزشی	۳/۷۸	۰/۵۱۵	۰/۰۵۰	۱۵/۵۷

براساس یافته‌های جدول ۵، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل آموزشی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. ۵- تا چه اندازه عوامل فردی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۶- مقایسه میانگین نمره عوامل فردی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
عوامل فردی	۳/۶۶	۰/۵۰۸	۰/۰۴۹	۱۳/۳۵

براساس یافته‌های جدول ۶، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل فردی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است.

۶- تا چه اندازه عوامل فرهنگی - اجتماعی از ایجاد مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است؟

جدول ۷- مقایسه میانگین نمره عوامل فرهنگی اجتماعی از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	t
عوامل فرهنگی - اجتماعی	۳/۷۳	۰/۵۷۴	۰/۰۵۶	۱۳/۱۳

براساس یافته‌های جدول ۷، t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل فرهنگی - اجتماعی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است.

بحث و نتیجه‌گیری

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال اول تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ کمتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین واژگان زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. این نشان می‌دهد که وجود لغات مشترک بین فارسی و انگلیسی (مثلاً رادیو و Radio)، وجود لغات مشابه بین فارسی و انگلیسی (مثلاً مادر و Mother)، تفاوت کلمات معادل انگلیسی با فارسی از لحاظ معنا (مثلاً cousin در برابر دختر عمو، پسر عمو، دختر دایی و غیره) و تفاوت‌های کلمات معادل انگلیسی با فارسی از لحاظ قسم کلام (داخل اتاق در برابر in the room به‌گونه‌ای که «داخل» اسم است ولی in حرف اضافه) و

عوامل دیگر تأثیر چندانی روی مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه ندارند. نتایج یافته‌های این تحقیق با نتایج یافته‌های تحقیق عیلاتی (۱۳۸۰) همسویی دارد، ولی با نتایج تحقیق قناعت پیشه (۱۳۸۵) همسویی ندارد.

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال دوم تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ کمتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین نظام آوایی زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. این تحقیق نشان می‌دهد شباهت اصوات فارسی و انگلیسی (مثلاً تلفظ حرف S در فارسی و انگلیسی)، تفاوت قواعد ترکیب اصوات فارسی و انگلیسی و دخالت منفی نظام آوایی فارسی در تلفظ انگلیسی فارسی‌زبانان و رابطه املاء و تلفظ لغات انگلیسی (در مقایسه با رابطه املاء و تلفظ لغات در فارسی) تأثیر کمی در مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه دارد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق یزدانی مقدم و کیائی (۱۳۸۴)، یول (۱۹۸۶) و سوان و اسمیت (۲۰۰۱) همسویی و مطابقت دارد.

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال سوم تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بیشتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین دستور زبان فارسی کمتر از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. این تحقیق نشان می‌دهد تفاوت‌های مربوط به ترتیب اجزای جمله در فارسی و انگلیسی (در انگلیسی فعل بعد از فاعل ولی در فارسی فعل در پایان جمله)، شباهت دستوری بین فارسی و انگلیسی (فاعل در آغاز جمله)، تفاوت در کارکردهای دستوری کلمه (مثلاً متعدی بودن explain در انگلیسی و لازم و متعدی بودن «توضیح دادن» در فارسی)، تفاوت در ادات دستوری (مثلاً وجود ادات پرسشی «آیا» و مفعولی «را» در فارسی و نبود آنها در انگلیسی)، تفاوت در زمان‌های مختلف جمله (نبود آینده در گذشته فارسی و نبود وجه التزامی در انگلیسی) و تفاوت‌های کلمات معادل انگلیسی با فارسی از لحاظ بار فرهنگی و غیره تأثیر کمی در مشکلات یاددهی - یادگیری زبان انگلیسی دوره متوسطه دارند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق کشاورز و استاجی (۱۳۸۵)، چان (۲۰۰۴) و جارویس (۲۰۰۴) همسویی و مطابقت دارد.

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال چهارم تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل آموزشی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. این عامل ممکن است ناشی از ضعف محتوای کتب درسی زبان انگلیسی، تناسب نداشتن متون کتب درسی در مقایسه با توان دانش‌آموزان، استفاده نکردن از روشهای تدریس متنوع و فعال، کمبود ساعات اختصاص داده شده به درس زبان، استفاده نکردن از آزمایشگاه زبان، کلاسهای پرجمعیت، استفاده نکردن از معلمان کارآمد و توانمند و آزمونهای مستمر کلاسی، تسلط نداشتن معلم به مهارتهای دانش زبان انگلیسی و حتی تدریس زبان انگلیسی به کمک زبان فارسی و مواردی از این قبیل باشد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق جمالی پاقلعه (۱۳۸۷)، سجاد (۱۳۸۴) و ارتیز (۲۰۰۱) همسویی و مطابقت دارد.

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال پنجم تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل فردی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. شاید این عامل بیشتر به دلیل کمبود انگیزه یادگیری در درس زبان انگلیسی، کمبود استعداد لازم برای یادگیری، ترس و اضطراب در کلاسهای زبان، مبهم بودن اهداف یادگیری درس زبان انگلیسی برای دانش‌آموزان، شروع نکردن درس زبان انگلیسی از دوره ابتدایی، وجود نداشتن جو و فضای شاد در کلاس درس، تفاوت سرعت یادگیری در بین دانش‌آموزان، نداشتن تمرکز حواس و دقت در گوش دادن به گفتار معلم، کمرو و خجالتی بودن برخی دانش‌آموزان و برخی عوامل دیگر است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق رضایی (۱۳۸۴) همسویی و مطابقت دارد.

تجزیه و تحلیل مربوط به سؤال ششم تحقیق نشان داد t مشاهده شده در سطح خطای $P < 0/05$ بزرگتر از مقدار بحرانی جدول است، بنابراین عوامل فرهنگی - اجتماعی بیش از سطح متوسط از مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. کاربرد نداشتن زبان انگلیسی در زندگی روزمره، کمبود امکانات و محرومیت‌های منطقه‌ای، هزینه‌های زیاد مراکز زبان‌آموزی برای خانواده‌ها، بهای کافی

ندادن به افراد تحصیل‌کرده و مشکلات و درآمد و غیره شاید از مهمترین عوامل فرهنگی - اجتماعی در ایجاد مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق شریفی هراتمه (۱۳۸۶) همسویی و مطابقت دارد.

تحقیق حاضر که به منظور بررسی و شناسایی مشکلات یاددهی - یادگیری درس زبان انگلیسی در دوره متوسطه انجام شد در دو جنبه قابل بررسی است: زوایای زبان‌شناختی زبان که در سه سؤال ۱، ۲ و ۳ تحقیق مورد بررسی واقع شده و زوایای روان‌شناختی زبان که در سه سؤال ۴، ۵ و ۶ تحقیق مطرح گردیده است. نتایج به خوبی نشان می‌دهد که دبیران خواسته یا ناخواسته به‌سوی عوامل روان‌شناختی گرایش و تمایل بیشتری نسبت به ابعاد زبان‌شناختی داشته‌اند. این امر نشان می‌دهد که معلمان یعنی کسانی که به‌طور مستقیم با فراگیران در تماس هستند به نقش و دخالت عوامل فردی، آموزشی و فرهنگی - اجتماعی در ایجاد مشکلات یاددهی - یادگیری واقف هستند و اولین و مهمترین قدم در شناسایی معضلات و موانع یادگیری زبان انگلیسی برداشته شده است.

منابع

- جمالی پاقلعه، مهدیه. (۱۳۸۷)، «دانش‌آموزان و ناتوانی آنها در تکلم به زبان انگلیسی»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۴.
- رضایی، محمدجواد. (۱۳۸۴)، «فنون تدریس کنش‌های زبانی در کتب دبیرستانی»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۶۲.
- سجاد، زهره. (۱۳۸۴). «بررسی میزان تأثیر مهارت‌های آموزش زبان انگلیسی بر افزایش مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان.
- شریفی هراتمه، مرضیه. (۱۳۸۶)، «تلفیق فرهنگ در برنامه درسی زبان انگلیسی»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۸۴.
- عیلانی، رزیتا. (۱۳۸۰)، «تأثیر تداخل زبان مادری در آموزش زبان دوم»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۶۰.

قناعت‌پیشه، عترت‌الزهره. (۱۳۸۵)، «بررسی میزان تداخل زبان فارسی در یادگیری زبان انگلیسی زبان‌آموزان دوره متوسطه»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۸۰.

کشاوری، محمدحسین. و معصومه استاجی. (۱۳۸۵)، «تأثیر راهبرد انشاءنویسی بر یادگیری لغات جدید در دانش‌آموزان»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۸۰.

مارتون، والدمر. *روشهای تدریس زبان*، ترجمه زهره سیفوری، (۱۳۸۱)، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

یزدانی‌مقدم، مسعود. و اشرف کیانی. (۱۳۸۴)، «تأثیر آموزش تحلیلی تلفظ بر توانایی تلفظ دانش‌آموزان دبیرستانی»، *مجله رشد آموزش زبان*، شماره ۷۷.

نوشین‌فر، وحید. (۱۳۸۰)، «زبان، جنسیت، اجتماع»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

Chan, Alice. Y. (2004). *Syntactic transfer; Evidence from the inter language of Hong Kong Chinese ESL learners. The modern language Journal.* 88, 56-74.

Eagleton, R.. (2000). *Doing English.* Great Britain Rontledge.

Jarvis, S. (2002). *Topic continuity in L2 English article use.* Studies in second language Acquisition, 24.

Carter, R. & Nunan, D. (2002). *Teaching English to speakers of other languages.* Cambridge university press.

Ortiz, Alba. A. (2007). *English language learning with special needs; Effective instructional strategies.* Journal of learning disabilities. 30. 420-321.

Rivers, Wilga. M. (1981). *Teaching foreign-language skills.* Chicago: university of Chicago press.

Swan, M. & smith, B. (2001). *Learner English: A teacher's guide to interference and other problems.* Cambridge. Cambridge university press.

Yule, George. (1986). *Teaching the spoken language*. Cambridge: Cambridge university press.

تاریخ وصول: ۸۷/۸/۱۲

تاریخ پذیرش: ۸۸/۵/۶

Archive of SID